

Důsledky vysoce supresivní léčby infekce HIV

Svatava Snopková, Petr Husa

Klinika infekčních chorob FN Brno a LF MU Brno

Léčba infekce HIV modifikovala původně smrtelnou infekci do typicky chronického onemocnění s potřebou celoživotní léčby. U léčených pacientů však nedochází ke kompletní normalizaci imunitní aktivity, známek zánětu a protrombotického stavu. Tento stav je důsledkem mnoha faktorů, za hlavní příčinu je ale považována reziduální produkce RNA HIV-1 a virových proteinů infikovanými buňkami v buněčných rezervoárech. Perzistence imunitní aktivity/zánětu/protrombotického stavu vede k patofyziologii „sterilního zánětu“ a tzv. non-AIDS onemocněním, která se u infikovaných manifestují o jednu až dvě dekády dříve. Přes veškerá úskalí a nežádoucí sekundární projevy antiretrovirových léků dokázala léčba infekce HIV zvrátit trajektorii fatální pandemie a umožnila přistoupit k terapeutickým modalitám, které byly ještě před několika lety absolutně nepředstavitelné. Transplantace solidních orgánů je pro pacienty s infekcí HIV dnes zcela legitimní terapeutická metoda a vysoce supresivní léčba umožňuje dokonce transplantaci od dárce s infekcí HIV. Níže uvedený text předkládá stručný přehled základních úskalí, ale i úspěchů současné vysoce supresivní léčby infekce HIV.

Klíčová slova: HIV, antiretrovirová terapie, imunitní aktivace, rezervoáry HIV, non-AIDS nemoci, transplantace.

Implications of highly suppressive treatment HIV infection

Treatment of HIV infection has modified the initially fatal infection into a typically chronic disease requiring lifelong treatment. However, there is no complete normalization of immune activation, signs of inflammation and prothrombotic state in treated patients. This condition is the result of many factors, but the main cause is thought to be the residual production of HIV-1 RNA and viral proteins by infected cells in cellular reservoirs. Persistence of immune activation/inflammation/prothrombotic state leads to the pathophysiology of „sterile inflammation“ and so-called non-AIDS diseases, which manifest one to two decades earlier in those infected. Despite all the pitfalls and unwanted secondary manifestations of antiretroviral drugs, the treatment of HIV infection has managed to reverse the trajectory of a fatal pandemic and has made it possible to approach therapeutic modalities that were absolutely unimaginable just a few years ago. Solid organ transplantation is now a completely legitimate therapeutic method for patients living with HIV, and highly suppressive treatment even allows transplantation from an HIV-infected donor. The text below presents a brief overview of the basic pitfalls, but also of the successes, of the current highly suppressive treatment of HIV infection.

Key words: antiretroviral therapy, HIV, HIV reservoir, immune activation, non-AIDS diseases, transplantation.

Úvod

Pandemické šíření lidského viru imunodeficiency (human immunodeficiency virus, HIV) začalo před více než 40 lety a přes veškeré pokroky v diagnostice i léčbě pokračuje stále dál. Virus byl poprvé identifikován v roce 1983 a infekce HIV a její nejrozvinutější stadium – syndrom získaného imunodeficitu (acquired immunodeficiency syndrome, AIDS) se staly nozologickou jednotkou s přesně definovanou

etiologií. Do poloviny 90. let minulého století byl vývoj infekce HIV během několika let nekompromisně fatální s jasnou progresí a jasným koncem. S dostupností efektivní léčby se její průběh a epidemiologické souvislosti zásadně změnil. Současná léčba není eradikační, ale pouze inhibiční a supresivní, přesto dokázala původně smrtelnou infekci modifikovat do typicky chronického onemocnění s potřebou celoživotní léčby (1).